

PRAVILNIK

O USLOVIMA ZA PLANIRANJE I PROJEKTOVANJE OBJEKATA U VEZI SA NESMETANIM KRETANJEM DECE, STARIH, HENDIKEPIRANIH I INVALIDNIH LICA

("Sl. glasnik RS", br. 18/97)

I UVODNE ODREDBE

Član 1

Ovim pravilnikom razrađuju se urbanističko-tehnički uslovi (u daljem tekstu: uslovi) za planiranje prostora javnih saobraćajnih i pešačkih površina, prilaza do objekata i projektovanje objekata (stambenih, objekata za javno korišćenje i dr.), kao i posebnih uređaja u njima, kojima se obezbeđuje nesmetano kretanje dece, starih, hendikepiranih i invalidnih lica (u daljem tekstu: lica sa posebnim potrebama u prostoru).

Član 2

Objekti za javno korišćenje, u smislu ovog pravilnika jesu: bolnice, domovi zdravlja, škole, domovi za stare, rehabilitacioni centri, sportski i rekreativni objekti, banke, pošte, poslovni objekti, saobraćajni terminali, objekti za potrebe državnih organa i organa teritorijalne autonomije i lokalne samouprave i drugi objekti.

II USLOVI ZA PLANIRANJE PROSTORA I PROJEKTOVANJE OBJEKATA ZA LICA SA POSEBNIM POTREBAMA U PROSTORU

JAVNE SAOBRAĆAJNE I PEŠAČKE POVRŠINE

1. Trotoari i pešačke staze

Član 3

Trotoari i pešačke staze, pešački prelazi, mesta za parkiranje i druge površine u okviru ulica, trgova, šetališta, parkova i igrališta po kojima se kreću lica sa posebnim potrebama u prostoru su međusobno povezani i prilagođeni za orijentaciju i sa nagibima koji ne mogu biti veći od 5% (1:20), a izuzetno 8,3% (1:12).

Najviši poprečni nagib uličnih trotoara i pešačkih staza upravno na pravac kretanja iznosi 2%.

Šetališta u okviru javnih zelenih i rekreativnih površina su dobro osvetljena, označena i sa obezbeđenim mestima za odmor sa klupama duž pravaca kretanja; klupe treba da imaju sedišta na visini od približno 45 cm i rukohvate na visini od približno 70 cm iznad nivoa šetne staze, pored klupa se obezbeđuje prostor površine 110 x 140 cm za smeštaj invalidskih kolica.

Član 4

Radi nesmetanog kretanja lica u invalidskim kolicima širina uličnih trotoara i pešačkih staza iznosi najmanje 180 cm, a izuzetno 120 cm, dok širina prolaza između nepokretnih prepreka iznosi najmanje 90 cm. Površina šetališta je čvrsta, ravna i otporna na klizanje. Na trgovima ili na drugim velikim pešačkim površinama, kontrastom boja i materijala obezbeđuje se uočljivost glavnih tokova i njihovih promena u pravcu.

Član 5

U koridoru osnovnih pešačkih kretanja ne postavljaju se stubovi, reklamni panoi ili druge prepreke, a postojeće prepreke se vidno obeležavaju.

Delovi zgrada kao što su balkoni, erkeri, viseći reklamni panoi i sl., kao i donji delovi krošnji drveća, koji se nalaze neposredno uz pešačke koridore, uzdignuti su najmanje 250 cm u odnosu na površinu po kojoj se pešak kreće.

2. Pešački prelazi

Član 6

Mesto pešačkog prelaza je označeno tako da se jasno razlikuje od podloge trotoara.

Pešački prelaz je postavljen pod pravim uglom prema trotoaru.

Pešačke prelaze opremljene svetlosnim signalima na kojima kolovoz prelazi veći broj slepih osoba ili osoba sa oštećenim vidom potrebno je opremiti i posebnom zvučnom signalizacijom, a na mestima gde kolovoz prelazi veći broj dece (obdanište, škola i sl.) pešačke prelaze je potrebno opremiti svetlosnom signalizacijom sa najavom i zvučnom signalizacijom.

Prolaz kroz pešačko ostrvo u sredini kolovoza izvodi se bez ivičnjaka, u nivou kolovoza i u širini pešačkog prelaza, a najmanje 180 cm i dužine najmanje 150 cm, odnosno u širini pešačkog ostrva.

Za savladavanje visinske razlike između trotoara i kolovoza mogu se koristiti zakošeni ivičnjaci, sa širinom zakošenog dela od najmanje 45 cm i maksimalnim nagibom zakošenog dela od 20% (1:5).

3. Mesta za parkiranje

Član 7

Mesta za parkiranje vozila koja koriste lica sa posebnim potrebama u prostoru predviđaju se u blizini ulaza u stambene zgrade, objekata za javno korišćenje i drugih objekata i označavaju se znakom pristupačnosti. Najmanja širina mesta za parkiranje vozila sa posebnim potrebama u prostoru iznosi 350 cm.

Pod uslovima iz stava 1 ovog člana predviđa se:

1) za javne garaže, javna parkirališta, kao i parkirališta uz objekte za javno korišćenje i veće stambene zgrade, najmanje 5% mesta od ukupnog broja mesta za parkiranje;

2) na parkiralištima sa manje od 20 mesta koja se nalaze uz ambulantu, apoteku, prodavnicu prehrambenih proizvoda, poštu, restoran i dečji vrtić, najmanje jedno mesto za parkiranje;

3) na parkiralištima uz benzinske pumpe, restorane i motele pored magistralnih i regionalnih puteva 5% mesta od ukupnog broja mesta za parkiranje, ali ne manje od jednog mesta za parkiranje;

4) na parkiralištima uz domove zdravlja, bolnice, domove starih i druge veće zdravstvene i socijalne ustanove, kao i druge objekte koji pretežno služe licima sa posebnim potrebama u prostoru, najmanje 10% mesta od ukupnog broja mesta za parkiranje.

4. Stajališta javnog prevoza

Član 8

Na stajalištima javnog prevoza, predviđa se plato (peron) za pešake širine najmanje 200 cm, a na stajalištima u blizini školskih objekata, kao i na stajalištima podzemne i prigradske železnice, plato za pešake širine najmanje 300 cm.

Visina platoa (perona) odgovara visini prvog ulaznog stepenika vozila javnog prevoza ili poda vagona, a kada se koriste vozila sa visokim prvim stepenikom, na visini koja je do 18 cm niža od prvog stepenika vozila.

PRILAZI DO OBJEKTA

Član 9

Prilaz do objekta predviđa se na delu objekta čiji je prizemni deo u nivou terena ili je manje uzdignut u odnosu na teren.

Savladavanje visinske razlike između pešačke površine i prilaza do objekta vrši se:

- 1) rampama za pešake i invalidskim kolicima, za visinsku razliku do 76 cm;
- 2) spoljnim stepenicama, stepeništem i podiznim platformama, za visinsku razliku veću od 76 cm.

1. Rampe za pešake i invalidska kolica

Član 10

Savladavanje visinskih razlika do 76 cm između dve pešačke površine i na prilazu do objekta vrši se primenom rampi tako da:

1) nagib rampe nije veći od 1:20, a izuzetno može iznositi 1:12 za kratka rastojanja; najveća dozvoljena ukupna dužina rampe u posebnom slučaju iznosi 15 m; rampe duže od 6 m, a najviše do 9 m u slučaju da su manjeg nagiba, razdvajaju se odmorištima najmanje dužine 150 cm (izuzetno 140 cm);

2) najmanja čista širina rampe za jednosmeran prolaz iznosi 90 cm;

3) su rampe zaštićene sa spoljnih strana ivičnjacima visine 5 cm, širine 5-10 cm i opremljene sa obe strane dvovisinskim rukohvatima podesnog oblika za prihvatanje na visini od 70 cm,

odnosno 90 cm; rukohvati treba da budu neprekidni i da se protežu najmanje 30 cm ispred početka i iza završetka rampe; rukohvat treba da bude dobro pričvršćen za zid (nosač), a završeci rukohvata da budu okrenuti prema zidu, odnosno prema nosaču; boja šipke treba da bude u kontrastu sa bojom pozadine;

4) je površina rampe čvrsta, ravna i otporna na klizanje; ako su rampe predviđene za učestalo korišćenje od strane lica sa oštećenim vidom, površine rampi mogu biti u bojama koje su u kontrastu sa podlogom;

5) se za savladavanje većih visinskih razlika mogu u posebnim slučajevima iz tačke 1 ovog člana primeniti dvokrake rampe sa odmorištem između suprotnih krakova, obezbeđene ogradom, rukohvatima ili zidovima.

2. Stepenice i stepeništa

Član 11

Stepenice i stepeništa prilagođavaju se korišćenju lica sa posebnim potrebama u prostoru tako da:

1) najmanja širina stepenišnog kraka bude 120 cm;

2) je najmanja širina gazišta 30 cm, a najveća dozvoljena visina stepenika 15 cm;

3) čela stepenika u odnosu na površinu gazišta budu blago zakošena, bez izbočina i zatvorena;

4) je površina čela stepenika u kontrastnoj boji u odnosu na boju gazišta;

5) između odmorišta i stepenika na dnu i vrhu stepeništa postoji kontrast u bojama;

6) pristup stepeništu, zaštitne ograde sa rukohvatima i površinska obrada gazišta ispunjavaju uslove predviđene za rampe iz člana 10 ovog pravilnika;

7) površina poda na udaljenosti od najmanje 50 cm od početka silaznog kraka stepeništa ima različitu taktilnu i vizuelnu obradu u odnosu na obradu podesta;

8) stepenik u dnu stepenišnog kraka bude uvučen u odnosu na površinu kojom se kreću pešaci ispred spomenutog kraka.

3. Podizne platforme

Član 12

Savladavanje visinskih razlika do visine od 90 cm, u slučaju kada ne postoji mogućnost savlađivanja ove razlike rampama, stepenicama i stepeništem vrši se podiznim platformama.

Podizna platforma predviđa se kao plato veličine najmanje 110 x 140 cm sa pogonskim mehanizmom, ograđena zaštitnom ogradom, presvučena i opremljena materijalom koji ne klizi i opremljena prekidačima za poziv i sigurnosnim uređajem.

1. Kretanje u zgradama

Član 13

Ulaz u zgradu prilagođava se korišćenju lica sa posebnim potrebama u prostoru, tako da:

- 1) ispred ulaznih vrata bude ravan pešački plato dimenzija najmanje 150 x 150 cm;
- 2) je svetla širina ulaznih vrata najmanje 90 cm, a kod objekata u kojima je učestalo kretanje invalidnih lica, najmanje 183 cm; najmanja dubina vetrobranskog prostora, ako se ovakav prostor predviđa za slučaj da se spoljna i unutrašnja vrata otvaraju u istom smeru iznosi 210 cm, a za slučaj da se i jedna i druga vrata otvaraju prema prostoru vetrobrana iznosi najmanje 300 cm;
- 3) se vetrobranski prostor produžava prema unutrašnjem delu zgrade za najmanje 91 cm od ravni unutrašnjih vrata;
- 4) se omogućava automatsko otvaranje vrata pomoću "kontakt" tepiha postavljenog s obe strane vrata u dužini od po 152 cm, ako je predviđen takav način otvaranja vrata;
- 5) je pod vetrobrana u nivou ulaznog hola, odnosno stepenišnog prostora zgrada, a ukoliko se visinske razlike podova ne mogu izbeći, one se savladavaju pomoću ravnog podesta u nivou poda vetrobrana koji je dugačak najmanje 150 cm i rampe, odnosno stepenica, podloga mora biti otporna prema klizanju, a otirači su od čvrstog materijala, postavljeni tako da njihova površina bude u nivou poda;
- 6) su sve staklene pregrade od nelomljivog stakla i obezbeđene fizičkom zaprekom na visini od 90 cm i označene bojom na visini od 140 do 160 cm;
- 7) ulaz u zgradu bude natkriven uvlačenjem u objekat ili pomoću nadstrešnice, i dovoljno uočljiv za osobe oštećenog vida.

Ako zgrada ima više spoljnih ulaza, uslove iz stava 1 ovog člana mora ispunjavati najmanje jedan ulaz, koji se označava znakom pristupačnosti licima sa posebnim potrebama u prostoru.

Član 14

Za nesmetano kretanje lica sa posebnim potrebama u prostoru projektuju se pešački prilazi i hodnici koji imaju širinu od najmanje 180 cm (izuzetno 195 cm) za dvosmerno kretanje, a najmanje 90 cm za jednosmerno kretanje u prolazima na kraćim rastojanjima.

Ako objekat ima više hodnika ili prolaza do iste tačke, uslove iz stava 1 ovog člana mora ispunjavati najmanje jedan od njih, koji se označava znakom pristupačnosti licima sa posebnim potrebama u prostoru.

Član 15

Savladavanje etažnih visinskih razlika vrši se unutrašnjim stepenicama i stepeništima, rampama i liftovima.

Unutrašnje stepenice i stepeništa ispunjavaju uslove iz člana 11 ovog pravilnika.

Za savladavanje etažnih visinskih razlika koriste se prvenstveno dvokrake i višekrake stepenice, iste dubine i visine kroz sve etaže u zgradi.

Član 16

Za povezivanje dve ravne komunikacijske površine sa visinskom razlikom do 76 cm, pored stepenica mogu se projektovati rampe koje ispunjavaju uslove iz člana 10 ovog pravilnika.

Član 17

Savladavanje etažnih visinskih razlika u stambenim zgradama i objektima za javno korišćenje, vrši se putem liftova, tako da:

1) prilaz liftu na nivou ulaza u zgradu ima slobodan prostor dimenzija najmanje 150 x 200 cm pri čemu je podna površina na udaljenosti od najmanje 50 cm od vrata lifta različite taktilne i vizuelne obrade u odnosu na okolnu podnu površinu;

2) su unutrašnje dimenzije kabine lifta najmanje 110 x 140 cm;

3) vrata kabine lifta, koja su smičuća ili se otvaraju prema spoljnoj strani, imaju širinu čistog otvora najmanje 80 cm i obojena su kontrastnom bojom u odnosu na boju okolnog zida;

4) preklopno sedište u kabini bude postavljeno na visini od 50 cm i opremljeno sa dve strane, rukohvatom na visini od 90 cm;

5) komande (dugmad) budu postavljene na visini od 90 do 120 cm od poda, a unutar kabine na udaljenosti 40 cm od ugla kabine; sve komande su izvedene sa reljefnim oznakama i kontrastnim bojama u odnosu na podlogu, s tim što je komanda nivoa ulaza u zgradu različita po dodiru i boji od ostalih komandi na kontrolnoj tabli;

6) lift ima zvučnu i vizuelnu signalizaciju za označavanje sprata na koji lift stiže;

7) je podešeno dovoljno trajanje otvaranja vrata u punoj širini i mogućnost kontrole otvaranja vrata pomoću odgovarajućeg uređaja, ako je predviđeno automatsko otvaranje i zatvaranje vrata;

8) je pod kabine lifta otporan na klizanje i osvetljenje kabine omogućava zadovoljavajuću vidljivost bez refleksije.

U objektu, odnosno ulazu u objekat koji ima više liftova, najmanje jedan od njih treba da ispunjava uslove iz stava 1 ovog člana i označava se znakom pristupačnosti licima sa posebnim potrebama u prostoru.

Član 18

Za savladavanje visinskih razlika do 90 cm u stambenim zgradama i objektima za javno korišćenje, ako nije moguća primena stepenica i stepeništa ili rampi, primenjuju se podizne platforme koje ispunjavaju uslove iz člana 12 ovog pravilnika.

Za savladavanje visinskih razlika između spratova mogu se izuzetno primenjivati posebni liftovi u obliku sedišta ili platforme, koji se kreću po šinama preko krakova stepeništa tzv. "eskaliftovi".

Član 19

Širina vrata za nesmetan prolaz invalidskih kolica je najmanje 76 cm. Vrata širine 85-90 cm predviđaju se ako postoji potreba okretanja kolica u dovratniku, ako su vrata blizu praga, ili su ulazna vrata na javnim zgradama, odnosno ako postoji veći protok ljudi.

Slobodna manevarska površina na prilazu vratima ima širinu od najmanje 120 cm, a u slučaju uskih prostora, predviđaju se smičuća vrata.

U stambenim zgradama i objektima za javno korišćenje mogu se predvideti automatska vrata i klizajuća automatska vrata.

Kvaka i ključaonica su na visini od približno 80 cm od poda.

Ivica vrata na strani na kojoj se nalazi kvaka udaljena je najmanje 50 cm od ugla prostorije, odnosno od izbočine na zidu ili druge prepreke postavljene uspravno na ravan vrata, a ukoliko su vrata automatska treba da budu opremljena vertikalnom kvakom koja se povlači nadole, dužine najmanje 30 cm, koja se lako hvata i čiji najniži kraj leži približno na visini od 80 cm iznad donje ivice vrata.

Vrata su vizuelno lako uočljiva i obeležena na način predviđen u članu 13 ovog pravilnika.

Član 20

Prilikom ugrađivanja fiksnih elemenata nameštaja obezbeđuju se koridori za kretanje širine najmanje 90 cm.

Podovi u stambenim i drugim prostorijama ne mogu imati visinske razlike niti druge prepreke (pragove), a ako ih imaju one ne mogu biti više od 2 cm i moraju biti zaobljenih ivica.

2. Korišćenje pojedinih prostorija u zgradama

Član 21

Hodnici, predsoblja i druge pomoćne prostorije su širine najmanje 150 cm i dužine 200 cm bez opreme.

Svi prolazi između soba su bez pragova odnosno drugih visinskih razlika.

Spavaće, dnevne sobe i prostor za obedovanje i rad u dnevnoj sobi u stanovima za invalide su najmanje površine od 9 m², a dužina kraće stranice je najmanje 240 cm.

Slobodan prostor oko kuhinjske opreme u stanovima koje koriste osobe u invalidskim kolicima, treba da dozvoljava manevrisanje kolicima, što se obezbeđuje na sledeći način:

1) slobodan prostor između ivica kuhinjskih elemenata i zida iznosi najmanje 140 cm;

2) korišćenjem specijalnih kuhinjskih elemenata koji omogućavaju podvlačenje invalidskih kolica i pristup do radnih površina, sudopera i štednjaka;

3) radi lakšeg premeštanja kuhinjskih aparata i posuda, elementi u kuhinji postavljaju se u obliku slova G, P ili paralelnom obliku II.

Pri projektovanju sanitarnih prostorija u objektima za javno korišćenje i stanovima namenjenim licima sa posebnim potrebama u prostoru obezbeđuje se potreban prostor za nesmetan pristup invalidskim kolicima do pojedinih sanitarnih uređaja.

Oprema sanitarnih prostorija treba da bude jednostavna i pristupačna za korišćenje. U sanitarnim objektima mora biti ugrađen alarmni uređaj.

Član 22

Otvori za vrata i prozore, kao i ograde na balkonima i terasama u prostorijama koje se nalaze u objektima za javno korišćenje i stanovima koja koriste lica sa posebnim potrebama u prostoru, projektuju se tako da:

1) su svetle širine svih unutrašnjih i balkonskih vrata najmanje 81 cm, a ulaznih najmanje 91 cm;

2) nema pragova viših od 2 cm, što isto važi i za balkonska vrata;

3) vrata, ako su zastakljena, budu od nelomljivog stakla ili zaštićena rešetkom, a ako je staklo lomljivo, onda vrata smeju biti zastakljena od visine 80 cm od poda pa naviše;

4) vrata budu postavljena na šarke u uglovima prostorije;

5) treba izbegavati postavljanje vrata tako da se otvaraju prema hodnicima ili prostorima u kojima postoji cirkulacija ljudi.

6) se velike staklene površine u blizini veoma prometnih prostora obeležavaju približno ispod nivoa oka, obojenom trakom ili ramom;

7) se prozorski parapet postavlja na najviše 80 cm od nivoa poda;

8) se prozori lako otvaraju i zatvaraju, a kvake na njima se postavljaju u visini od 90 do 120 cm od poda;

9) ograda na balkonima i terasama u stanovima za osobe u invalidskim kolicima omogućava pogled u području 30 cm od poda pa naviše, a ukoliko ograda nije transparentna, visina netransparentnog dela ne sme prelaziti 90 cm.

Član 23

Uređaji za upravljanje i regulaciju instalacija u zgradi (sklopke, priključnice i interfon i dr.) projektuju se tako da:

1) se interfon postavlja na visini od 120 cm od poda;

2) se prekidač za svetlo i zvonce postavlja na visini od 90 cm od poda;

3) se utičnice za svetiljku, televizor, telefon i druge uređaje postavljaju na visini od 40 cm od poda;

- 4) se utičnice u kuhinji iznad radne ploče postavljaju na visini od 100 cm od poda;
- 5) se utičnice iznad kreveta postavljaju na visini od 80 cm od poda;
- 6) se potezni alarm i potezni prekidač postavljaju da potezač doseže do visine od 60 do 70 cm od poda;
- 7) se svi uređaji postavljaju na udaljenosti od 40 cm od uglova sobe;
- 8) se svi vodovodni priključci kao i odvod otpadne vode izvode do visine od 100 cm od poda;
- 9) radi lakšeg uočavanja, svi uređaji budu u kontrastnim bojama prema podlozi, a informacije na njima reljefne za čitanje dodirrom;
- 10) se sklopke za automatsko otvaranje vrata postavljaju da se vrata pri otvaranju ne nalaze na putu invalidskim kolicima i drugim pomagalima za hodanje, kao i dečjim kolicima;
- 11) kvake omogućavaju lak prihvata i okretanje, kako bi ih mogle koristiti i osobe sa ograničenom snagom u rukama i šakama.

Član 24

U ulazima stambenih zgrada sandučići za prijem pošte postavljaju se na visini od 100 do 120 cm od poda.

3. Posebni uslovi za pojedine objekte i elemente opreme

Član 25

Pri projektovanju bolnica, domova zdravlja, domova za stare, rehabilitacionih centara, domova za odmor i sl. u prostorijama u kojima se predviđa boravak lica sa posebnim potrebama u prostoru, pored uslova predviđenih ovim pravilnikom, potrebno je predvideti:

- 1) prazan prostor uz krevet veličine najmanje 160 x 100 cm;
- 2) kupatilo uz sobu;
- 3) sobu opremljenu alarmnim uređajem;
- 4) sobu označenu znakom pristupačnosti na visini od 140 do 160 cm od poda.

Na svakoj etaži najmanje jedna soba mora da ispunjava navedene uslove.

Član 26

U poslovnim objektima, visina šaltera i prodajnih punktova prilagođava se potrebama lica sa posebnim potrebama u prostoru i iznosi 80 cm od poda, a ako u objektu postoji više punktova ili šaltera ili drugih elemenata opreme za rad sa strankama, obezbeđuje se najmanje jedan punkt koji ispunjava taj uslov.

U objektima za javno korišćenje u kojima se kretanje pešaka usmerava ogradom, širina pristupnog koridora iznosi najmanje 90 cm.

Član 27

U bioskopima, kongresnim salama, stadionima i sličnim objektima, za potrebe lica u invalidskim kolicima predviđaju se posebna mesta za smeštaj invalidskih kolica, čije su dimenzije najmanje 90 x 140 cm, s tim da je pod izveden bez nagiba, od materijala otpornog na klizanje. Ova mesta se predviđaju pored prolaza odnosno u blizini ulaza i vidno su obeležena, a mogu biti i grupisana.

Član 28

U javnim sportskim i rekreativnim objektima, kupalištima i igralištima za potrebe lica sa posebnim potrebama u prostoru predviđaju se posebno označene kabine za presvlačenje, čije su minimalne dimenzije 140 x 160 cm, sa vratima širokim najmanje 81 cm koja se otvaraju prema spoljnoj strani, a opremljene su odgovarajućim alarmnim uređajem i uređajem za prinudno otvaranje vrata sa spoljne strane i u kojima postoji vešalica za odeću na visini od 140 cm, da nema ivica na podu koje su više od 2 cm, od čega se izuzima obrada ivice bazena za plivanje, u dužini od najmanje 150 cm sa bankinom visine 50 cm a širine 30 - 40 cm.

Član 29

Javne telefonske govornice koje su prilagođene potrebama lica sa posebnim potrebama u prostoru ispunjavaju sledeće uslove:

- 1) pod kabine, odnosno prostora u neposrednoj blizini telefonskog aparata je na visini najviše 2 cm u odnosu na pristupni pešački plato čije su dimenzije 150 x 150 cm, a ako je visinska razlika do 8 cm u odnosu na pristupni pešački plato, potrebno je pristup obezbediti rampom.
- 2) ako je telefonski aparat smešten u kabini, dimenzije kabine su 90x110 cm, a vrata kabine se otvaraju prema spoljnoj strani i imaju širinu najmanje 80 cm;
- 3) telefonski aparat je postavljen na visini od 100 do 120 cm;
- 4) u neposrednoj blizini aparata, odnosno u kabini je postavljeno preklopno sedište na visini od 50 cm.

Drugi uređaji i oprema za PTT saobraćaj projektuju se na visini od 100 do 120 cm od poda.

Član 30

U javnim WC-ima i WC-ima u objektima za javno korišćenje (hotelima, restoranima sa više od sto mesta, domovima zdravlja, školama, fakultetima, i dr.) u kojima je obavezno izvođenje četiri ili više kabina, najmanje po jedna kabina u muškom i ženskom delu WC-a projektuje se u skladu s uslovima iz ovog pravilnika.

Kabina se projektuje tako da:

- 1) ulazna vrata u kabinu budu širine 90 cm;
- 2) se u kabini predvide vešalice za odeću na visini od 120 cm od poda;
- 3) se na ulaznim vratima kabine postavlja znak pristupačnosti na visini od 140 do 160 cm.

4. Sistemi za orijentaciju

Član 31

Znakovi i table za obaveštavanje i natpisne ploče (u daljem tekstu: znakovi) su vidljivi, čitljivi i prepoznatljivi.

Znakovi u smislu stava 1 ovog člana su:

- 1) znakovi za orijentaciju (skice, planovi, makete i dr.);
- 2) putokazi;
- 3) funkcionalni znakovi, kojima se daju obaveštenja o nameni pojedinih prostora (parkirališta, garaže, liftovi, sanitarne prostorije i dr.).

Znakovi na zidovima se postavljaju na visini od 140 cm do 160 cm iznad nivoa poda ili tla, a ako to nije moguće, mora se obezbediti da tekst odgovara rastojanju pogodnom za čitanje.

Znakovi su dobro učvršćeni, a radi otklanjanja refleksije, mogu biti reljefni - izbočeni i pravilno postavljeni u odnosu na izvor svetlosti.

Visina slova na znakovima ne sme biti manja od 1,5 cm za unutrašnju upotrebu, odnosno 10 cm za spoljašnju upotrebu.

Član 32

Prepoznavanje vrata, stepenica, rampi, liftova i prolaza, opreme za protivpožarnu zaštitu, opreme za spasavanje i puteva za evakuaciju vrši se upotrebom kontrastnih boja odgovarajućim osvetljenjem i obradom zidova i podova.

Radi poboljšanja prijema zvuka za osobe koje koriste slušne aparate, u javnim prostorijama se mogu postavljati indukzione petlje, bežični infracrveni sistemi ili druga tehnička sredstva za pojačanje zvuka.

III PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Član 33

Prilikom rekonstrukcije postojećih objekata primenjuju se odredbe ovog pravilnika ako to dozvoljava lokacija, konstrukcija i drugi uslovi građana.

Član 34

Ovaj pravilnik stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom glasniku Republike Srbije".